

Τα 7 κλειδιά του Δράκου: Ένα ηλεκτρονικό μαθησιακό περιβάλλον για την Αλβανική και τη Ρωσική ως γλώσσες κληρονομιάς

Ανθή Ρεβυθιάδου,¹ Βασιλεία Κούρτη-Καζούλλη,² Αμαλία Ρόντου-Γκόρου, Τάνια Ζουράβλεβα, Ιωάννης Σπαντιδάκης,³ Μαίρη Σουκαλοπούλου,¹ Κωνσταντίνος Κωνσταντουδάκης,¹ Χρήστος Ζάρρας,¹ Αλέξης Νικολαΐδης & Νέστορας Πελεσόγλου
1. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 2. Πανεπιστήμιο Αιγαίου, 3. Πανεπιστήμιο Κρήτης
Email επικοινωνίας: revith@lit.auth.gr

Abstract

In this article we present the electronic language learning environment, which was designed to support the teaching of Albanian and Russian as heritage languages to primary and secondary education students. We present the theoretical framework followed by the pedagogic and linguistic principles that dictated its design. We also offer a brief description of its components and provide illustrative examples of texts, activities and the in-game assistance provided. Two separate applications, the teacher and the administrator application, provide an environment for user management.

Λέξεις-κλειδιά: ηλεκτρονικό μαθησιακό περιβάλλον, Αλβανική, Ρωσική, μητρική γλώσσα

1. Εισαγωγή

Στο πλαίσιο της πιλοτικής εφαρμογής προγραμμάτων διδασκαλίας μητρικής γλώσσας από τη Δράση 5 του Προγράμματος «Εκπαίδευση Αλλοδαπών και Παλιννοστούντων Μαθητών» του Α.Π.Θ. αναπτύχθηκε ένα ηλεκτρονικό μαθησιακό περιβάλλον (ΗΜΠ) για τη διδασκαλία της Αλβανικής και της Ρωσικής.¹

Βασική επιδίωξη του ΗΜΠ είναι: (α) η διατήρηση και ενίσχυση της μητρικής γλώσσας ή/και γλώσσας καταγωγής των (δυνάμει) δίγλωσσων μαθητών/-τριών, (β) η υποστήριξη του προγράμματος διδασκαλίας τους παρέχοντας ένα περιβάλλον πλούσιο σε γλωσσικά και μορφωτικά ερεθίσματα, όπου οι μαθητές/-τριες μπορούν να δουλέψουν, εντός και εκτός σχολικής τάξης, στο δικό τους επίπεδο γλωσσομάθειας.

---

¹ Επιστημονική υπεύθυνος του Προγράμματος «Εκπαίδευση Αλλοδαπών και Παλιννοστούντων Μαθητών» (ΕΣΠΑ 2007-2013, www.diaapolis.auth.gr) είναι η Καθ. Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη (Α.Π.Θ.). Στο πλαίσιο της Δράσης 5 έχει επίσης παραχθεί γλωσσοδιδασκτικό υλικό σε έντυπη και ηλεκτρονική (διαδραστική) μορφή για τη διδασκαλία της Αλβανικής και της Ρωσικής σε μαθητές/τριες με γλώσσα καταγωγής την Αλβανική και τη Ρωσική, αντίστοιχα. Την επιστημονική ευθύνη για την παραγωγή του γλωσσοδιδασκτικού υλικού έχουν η Δρ. Α. Ρεβυθιάδου (Α.Π.Θ.) και ο Δρ. Β. Σπυρόπουλος (Ε.Κ.Π.Α.). Το υλικό για το ηλεκτρονικό μαθησιακό περιβάλλον που αφορά την Αλβανική έχει παραχθεί από την Α. Ρόντου-Γκόρου σε συνεργασία με τη Μ. Σουκαλοπούλου, ενώ το υλικό της Ρωσικής έχει σχεδιαστεί και υλοποιηθεί από την Τάνια Ζουράβλιοβα με τη βοήθεια του Αλέξανδρου Νικολαΐδη. Υπεύθυνοι για τον παιδαγωγικό σχεδιασμό του ηλεκτρονικού (διαδραστικού) υλικού είναι η Δρ. Β. Καζούλλη (Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Αιγαίου) και ο Δρ. Ι. Σπαντιδάκης (Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης). Την τεχνική υλοποίηση έχουν αναλάβει οι: Χ. Ζάρρας & Κ. Κωνσταντουδάκης (Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών, Εργαστήριο Ηλεκτροακουστικής, Α.Π.Θ.), ενώ η γραφιστική επεξεργασία έχει γίνει από τον Νέστορα Πελέσογλου (Nightbreed Creative). Η υλοποίηση του περιβάλλοντος διέρκεσε 24 μήνες (01/04/2011-31/03/2013). Τα 7 Κλειδιά του Δράκου είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα της Δράσης 5.

Το πολυμεσικό ΗΜΠ περιλαμβάνει κείμενα, ασκήσεις με εστίαση στη γλώσσα, στο νόημα και στη χρήση της γλώσσας, και στοχευμένο γλωσσοδιδασκτικό υλικό με βάση πορίσματα που προέκυψαν από τη συγκριτική μελέτη της Αλβανικής-Ελληνικής και της Ρωσικής-Ελληνικής. Απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας 9-13 ετών και αφορά δύο επίπεδα γλωσσομάθειας, επίπεδο αρχαρίων (Α1/Α2) για τη Ρωσική και επίπεδο προχωρημένων (Α2/Β1) για την Αλβανική, ενώ η Ελληνική χρησιμοποιείται επικουρικά. Για παράδειγμα, οι εκφωνήσεις των ασκήσεων/δραστηριοτήτων είναι δίγλωσσες, κάτι που άλλωστε απαιτείται στα αρχικά επίπεδα γλωσσομάθειας.

Αξίζει να αναφερθεί ότι το ΗΜΠ έχει σχεδιαστεί για να λειτουργεί ως βοηθητικό υλικό συμπληρώνοντας αυτό που χρησιμοποιείται στα μαθήματα που πραγματοποιούνται μέσα στη σχολική τάξη. Παράλληλα, ωστόσο παρέχει στο χρήστη τη δυνατότητα για αυτόνομη εξάσκηση καθώς του επιτρέπει να επιλέξει μια μεγάλη ποικιλία ασκήσεων και δραστηριοτήτων με διαφορετικό βαθμό δυσκολίας σε ένα θελκτικό περιβάλλον, το οποίο είναι διαδραστικό και έχει τη μορφή ενός παιχνιδιού-αναζήτησης.

2. Χαρακτηριστικά της ομάδας επιμορφούμενων

Τα αριθμητικά στοιχεία που αφορούν τους/τις επιμορφούμενους/-ες του Προγράμματος παρουσιάζονται στον Πίνακα 1:

Πίνακας 1. Πίνακας μαθητών/-τριών στα συνεργαζόμενα σχολεία της Δράσης 5 κατά τη σχολική περίοδο 2012-2013

Σχολείο	Αρχάριοι		Προχωρημένοι		Σύνολο
	Αγόρια	Κορίτσια	Αγόρια	Κορίτσια	
3ο Γυμνάσιο Κορδελιού	7	4	7	13	31
4ο Γυμνάσιο Θεσ/νίκης	10	6	-	-	16
5ο Δημοτικό Σταυρούπολης	21	17	5	5	48
6ο Διαπολιτισμικό Δημοτικό Ελευθερίου-Κορδελιού	19	20	7	6	52
6/θέσιο Διαπολ. Δημοτικό Θεσ/νίκης	9	8	-	-	17
132ο Δημοτικό Αθηνών	15	9	6	2	32
	81	64	25	26	
	145		51		196

Το ΗΜΠ σχεδιάστηκε για μαθητές/-τριες αλβανικής ή ρωσικής καταγωγής (10-15 ετών) που φοιτούσαν στα σχολεία στα οποία εφαρμόστηκε η Δράση 5. Οι γλωσσικές τους δεξιότητες – όσον αφορά τη γλώσσα-στόχο – βασίζονταν κυρίως στην επικοινωνία με μέλη της οικογένειας και περιορίζονταν κυρίως στην κατανόηση και παραγωγή προφορικού λόγου. Συνεπώς, κατά τον σχεδιασμό του γλωσσοδιδασκτικού υλικού, δόθηκε έμφαση στην ανάπτυξη του γραπτού λόγου, στην εμπέδωση βασικών γραμματικών δομών των γλωσσών-στόχου αλλά και στην καλλιέργεια του προφορικού λόγου.

3. Μεθοδολογία-Διαδικασία Υλοποίησης

3.1. Σχεδιασμός

Το συγκεκριμένο περιβάλλον σχεδιάστηκε για δίγλωσσους μαθητές ή εν δυνάμει δίγλωσσους μαθητές βάσει της θεωρητικής προσέγγισης του Cummins (2001). Παράλληλα, χρησιμοποιήθηκαν συγγενικές θεωρίες όπως η θεωρία του Vygotsky (1962, 1978) για τη ζώνη επικείμενης ανάπτυξης, του Krashen (1982), για την κατανόηση της εισερχόμενης πληροφορίας, των Core & Kalantzis (2000) για τους πολυγραμματισμούς και τα πολυτροπικά κείμενα, και του Egan (1992) για το ρόλο της φαντασίας και δημιουργικότητας στη μάθηση (βλ. επίσης Κούρτη-Καζούλλη 2012).

Το γλωσσοδιδασκτικό υλικό βασίζεται σε πορίσματα που προέκυψαν από τη συγκριτική μελέτη της Αλβανικής/Ρωσικής με την Ελληνική. Σύμφωνα με την *Αρχή της Αλληλεξάρτησης των Γλωσσών* (Cummins 2001: 137), η οποία παρατίθεται παρακάτω, η χρήση και των δύο γλωσσών στο ρεπερτόριο ενός δίγλωσσου ατόμου ή η ενασχόληση με μαθησιακές δραστηριότητες που εμπλέκουν και τις δύο γλώσσες βοηθάει στην ανάπτυξη μιας βαθύτερης εννοιολογικής και γλωσσικής ικανότητας που είναι αναποσπαστα συνδεδεμένη με την ανάπτυξη του γραπτού λόγου και του αλφαριθμητισμού.

Αρχή της Αλληλεξάρτησης των Γλωσσών: Στο βαθμό κατά τον οποίο η διδασκαλία στη G_x προωθεί αποτελεσματικά την ικανότητα στη G_y , θα προκύψει μεταφορά της επάρκειας στη G_y , υπό την προϋπόθεση ότι θα υπάρχει επαρκής έκθεση στη G_y (είτε στο σχολείο είτε στο περιβάλλον) και ικανό κίνητρο για να μάθει κανείς τη G_y (Μτφρ: Β. Κούρτη-Καζούλλη)

Με άλλα λόγια, η ενασχόληση με δραστηριότητες που βασίζονται σε πορίσματα της αντιπαραβολικής μελέτης των δύο γλωσσών (Αλβανική-Ελληνική και Ρωσική-Ελληνική) βοηθούν τον/την δίγλωσσο/η μαθητή/τρια να αναπτύξει την κοινή υποκείμενη γλωσσική του ικανότητα και, κατά συνέπεια, τη γλωσσική του ικανότητα τόσο στην γλώσσα περιβάλλοντος (Ελληνική) όσο και στη γλώσσα-στόχο (Αλβανική ή Ρωσική). Σύμφωνα με τη Σκούρτου (2011), ό,τι κατακτιέται ή μαθαίνεται μέσω της μιας ή της άλλης γλώσσας «αποθηκεύεται» σε μια εννοιολογική «δεξαμενή», προσβάσιμη μέσω κάθε μίας από τις γλώσσες που συγκροτούν το γλωσσικό ρεπερτόριο του δίγλωσσου ομιλητή.

Επιδίωξή μας, επομένως, ήταν η δημιουργία ενός περιβάλλοντος που λειτουργεί επικουρικά στη μαθησιακή διαδικασία. Ειδικότερα, το ΗΜΠ συμπληρώνει το υλικό που χρησιμοποιείται στη σχολική τάξη με μια μεγάλη ποικιλία διαδραστικών ασκήσεων/δραστηριοτήτων διαφορετικού βαθμού δυσκολίας, τις οποίες ο μαθητής μπορεί να επεξεργαστεί αυτόνομα και από το περιβάλλον του σπιτιού του και σύμφωνα με τον ατομικό του ρυθμό μάθησης.

Προκειμένου το ΗΜΠ να γίνει περισσότερο ελκυστικό στο νεαρό χρήστη, επινοήθηκε ένα σενάριο βάσει του οποίου ο χρήστης καλείται να βοηθήσει τον Βοηθό-Μάγο να απελευθερώσει τον Μάγο-Δάσκαλό του, τον οποίο έχει φυλακίσει ένας Δράκος. Η αποστολή ολοκληρώνεται όταν ο χρήστης ανταπεξέλθει με επιτυχία σε έναν ορισμένο αριθμό ασκήσεων και συγκεντρώσει τους απαιτούμενους πόντους (7 κλειδιά). Στην προσπάθεια αυτή ο χρήστης έχει ως βοηθούς δύο χαρακτήρες-καρτούν: τον Δράκο και τον Βοηθό του Μάγου. (Βλ. Εικ. 6)

3.2. Θεωρητικό πλαίσιο

Το συγκεκριμένο περιβάλλον σχεδιάστηκε για (δυνάμει) δίγλωσσους μαθητές βάσει της θεωρίας του Cummins (2001) «Πλαίσιο για την Ανάπτυξη της Ακαδημαϊκής Ικανότητας». Έμφαση δίνεται στην ακαδημαϊκή γλωσσική ικανότητα, η οποία περιλαμβάνει τη γνώση του λιγότερο συχνού λεξιλογίου, και εστιάζει στις ιδιαίτερες γλωσσικές δεξιότητες ή τις γραμματικές γνώσεις (φωνολογία, μορφολογία, σύνταξη), καθώς και τις γνώσεις γραφής και ανάγνωσης. Πιο συγκεκριμένα, η διδασκαλία της γλώσσας εστιάζει στο νόημα, στη γλώσσα και στη χρήση της.

Η «Εστίαση στη Γλώσσα» έχει στόχο την ανάπτυξη της γλωσσικής συνειδητοποίησης μέσα από τις τυπικές μορφές της γλώσσας, και την ανάπτυξη της κριτικής γλωσσικής επίγνωσης, καθώς αυτή διευκολύνει τη μεταφορά γνώσεων από τη μια γλώσσα στην άλλη σε δίγλωσσα άτομα. Για παράδειγμα, αφορά δραστηριότητες που βοηθούν την εμπέδωση των ομοιοτήτων και διαφορών μεταξύ των δύο γλωσσών (Βλ. Εικ. 6). Πολλές από τις γλωσσικές δραστηριότητες αξιοποιούν τα πορίσματα που προέκυψαν από τη συγκριτική μελέτη της Αλβανικής/Ρωσικής με την Ελληνική και στοχεύουν στη συνειδητοποίηση και την κριτική ανάλυση των μορφών και χρήσεων της γλώσσας.

Η «Εστίαση στο Νόημα» περιλαμβάνει την κατανόηση της εισερχόμενης πληροφορίας και την ανάπτυξη του κριτικού αλφαριθμητισμού. Μέσω αυτών των ασκήσεων/δραστηριοτήτων οι μαθητές/-τριες συνδέουν τα νοήματα του κειμένου με τις δικές τους εμπειρίες και με την προγενέστερη γνώση τους, αναλύουν με κριτικό τρόπο τις πληροφορίες στο κείμενο και χρησιμοποιούν τα αποτελέσματα των συζητήσεων τους σε συγκεκριμένες δραστηριότητες (π.χ. φτιάχνω ένα βίντεο ή γράφω ένα ποίημα).

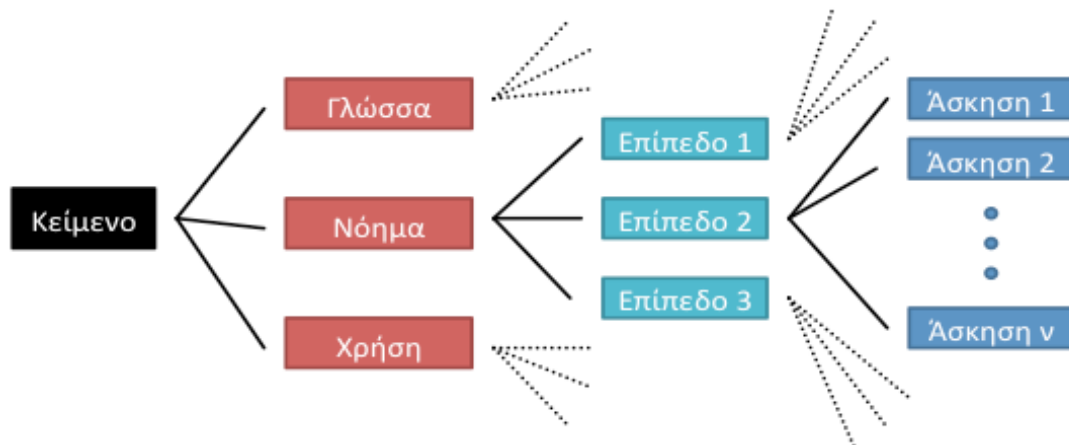
Η «Εστίαση στη Χρήση» ωθεί τους μαθητές να χρησιμοποιούν τη γλώσσα-στόχο ενεργά ως μέσο έκφρασης της ταυτότητάς τους και συμβάλλει στην ανάπτυξη του αλφαριθμητισμού.

3.3. Δομή και παραδείγματα

3.3.1. Κείμενα και ασκήσεις

Στην παρούσα έκδοση (1.02) το ΗΜΠ αποτελείται από πέντε ενότητες για κάθε γλώσσα με τις ακόλουθες θεματικές: περιβάλλον, διατροφή, ελεύθερος χρόνος, ταξίδι, ποίηση (Αλβανική), επίσκεψη σε μουσείο, τα δικαιώματα των παιδιών, μουσική, παραδοσιακές ιστορίες (Ρωσική). Βασικό στοιχείο κάθε ενότητας είναι ένα κείμενο πάνω στο οποίο βασίζονται οι γλωσσικές δραστηριότητες και οι ασκήσεις (Εικ. 1):

Εικ. 1. Τύποι εστίασης και επίπεδα δυσκολίας

- Το κάθε κείμενο έχει ασκήσεις 3 τύπων εστίασης (focus)
- Ο κάθε τύπος εστίασης έχει ασκήσεις 3 επιπέδων δυσκολίας

Στην αρχική σελίδα της πλατφόρμας ο μαθητής εισάγει το όνομα χρήστη και τον κωδικό του (Εικ. 2):

Εικ. 2. Αρχική σελίδα

Με την πληκτρολόγηση των κωδικών, εμπλέκεται στο σενάριο (Εικ. 3).

Εικ. 3. Εισαγωγικό βίντεο μαθησιακού σεναρίου

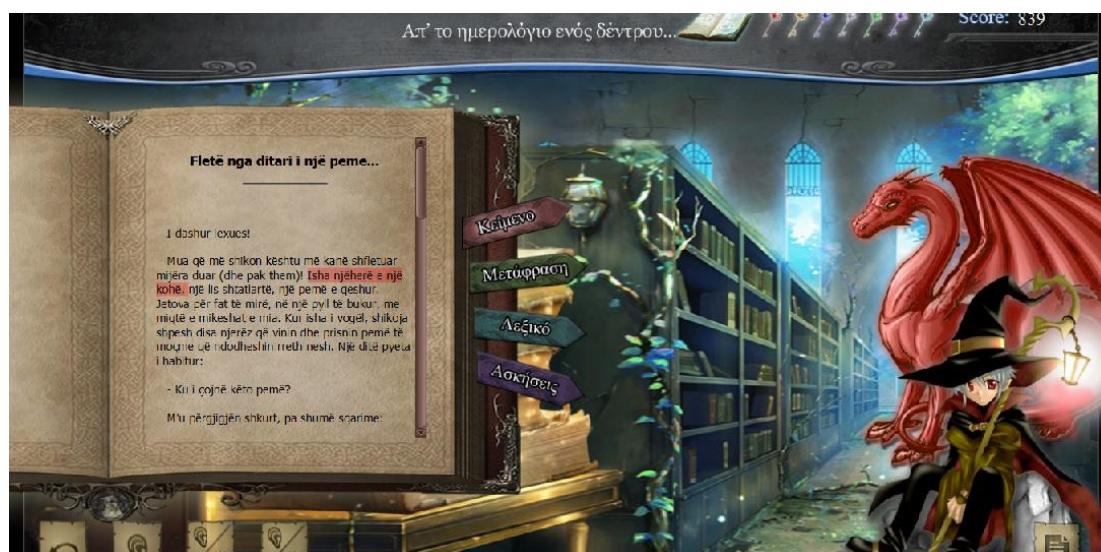
Η περιπέτεια ξεκινά μόλις ο μαθητής πατήσει την επιλογή «Εναρξη» στην κεντρική σελίδα του προγράμματος (Εικ. 4).

Εικ. 4. Κεντρική σελίδα

Με την εισαγωγή στο περιβάλλον, ο χρήστης πρέπει να επιλέξει ένα κείμενο. Ανάλογα με τον βαθμό βοήθειας που χρειάζεται για την επεξεργασία του, μπορεί να χρησιμοποιήσει κάποια υποστηρικτικά εργαλεία: το επιλεγμένο λεξικό ή/και την μετάφραση του κειμένου. Μπορεί επίσης να επιλέξει την ηχογραφημένη εκφώνηση του κειμένου με επιλογή να ακούγεται η εκφώνηση ενώ ο μαθητής βλέπει/δε βλέπει το κείμενο, ή με το κείμενο να υπογραμμίζεται ταυτόχρονα με την εκφώνηση (Εικ. 5).

Εικ. 5. Ηχογραφημένη εκφώνηση του κειμένου με ταυτόχρονη υπογράμμιση

Αφού ο μαθητής ολοκληρώσει την επεξεργασία του κειμένου μπορεί να προχωρήσει στις ασκήσεις. Εδώ, όλοι οι τύποι εστίασης περιλαμβάνουν ασκήσεις 3 επιπέδων δυσκολίας προκειμένου να αντιμετωπιστεί το θέμα της ύπαρξης χρηστών με διαφορετικό επίπεδο γλωσσομάθειας. Επίσης, υπάρχει μεγάλη ποικιλία στους τύπους ασκήσεων: σωστό/λάθος, πολλαπλή επιλογή, συμπλήρωση κενών, συμπλήρωση πίνακα, ταξινόμηση, αντιστοίχιση, ακουστικές ασκήσεις, γραπτές εργασίες ελεύθερης απάντησης, σταυρόλεξα και άλλες δραστηριότητες. Όλες οι ασκήσεις διορθώνονται αυτόματα από το πρόγραμμα (σε κάθε προσπάθεια του χρήστη, ο οποίος έχει έως δύο προσπάθειες), εκτός από τις ασκήσεις ελεύθερης απάντησης, τις οποίες καλείται να διορθώσει ο εκπαιδευτικός, και τις δραστηριότητες, οι οποίες αποτελούν προτάσεις για σχέδια εργασίας και δεν βαθμολογούνται. Ο Πίνακας 2 παρουσιάζει τον αριθμό των ασκήσεων/δραστηριοτήτων ανά κατηγορία της έκδοσης 1.02.

Πίνακας 2. Λίστα ασκήσεων ανά τύπο εστίασης και γλώσσα

	Αλβανική	Ρωσική
Εστίαση στη γλώσσα	85	91
Εστίαση στο νόημα	52	67
Εστίαση στη χρήση	44	36
Σύνολο	181	194

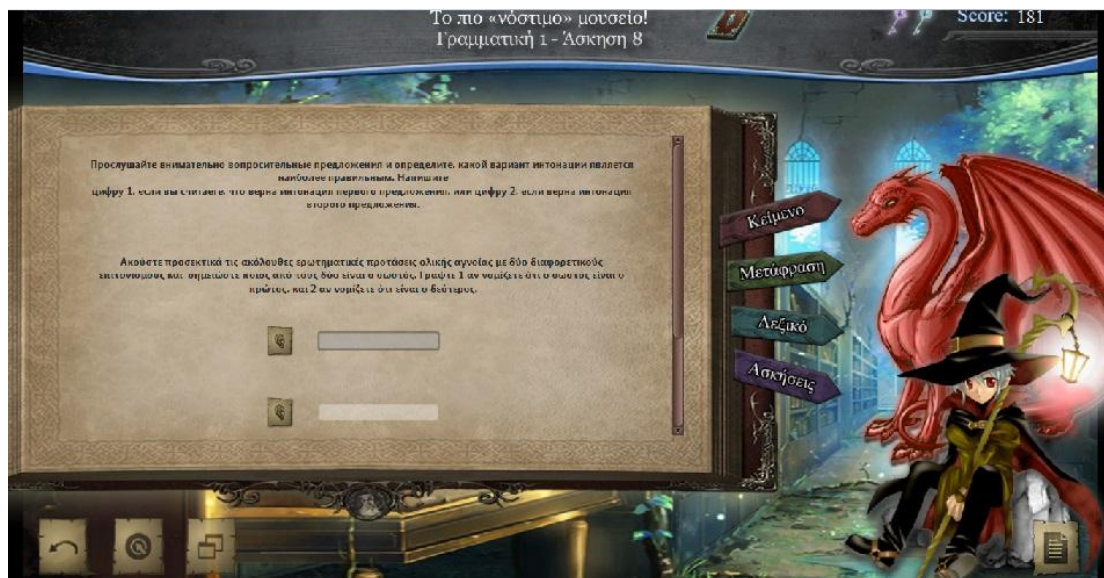
Στη διαδικασία επίλυσης των ασκήσεων, ο χρήστης χρησιμοποιεί τους βοηθούς:

- Ο Δράκος επικουρεί στην πλοήγηση του μαθητή, π.χ. ανακοινώνει την βαθμολογία ή δίνει τεχνικές συμβουλές.
- Ο Μαθητευόμενος Μάγος παρέχει τις κατάλληλες νύξεις υποστηρίζοντας τον μαθητή κυρίως στις ασκήσεις γλωσσικής επεξεργασίας, π.χ. παραπέμποντας σε κεφάλαια της γραμματικής.

Ενδεικτικά αναφέρουμε ένα παράδειγμα από τις γραμματικές ασκήσεις με έμφαση στην απόκλιση ανάμεσα στη Ρωσική/Αλβανική και την Ελληνική. Η άσκηση στην Εικ. 6 βοηθά τον χρήστη να εξασκηθεί στον επιτονισμό/μελωδία των ερωτηματικών προτάσεων της Ρωσικής (ο τόνος κατεβαίνει στο τέλος του εκφωνήματος), που διαφέρει από τον επιτονισμό της Ελληνικής (ο τόνος ανεβαίνει-κατεβαίνει στο τέλος του εκφωνήματος) και αποτελεί βασικό γραμματικό λάθος στην παραγωγή λόγου των

ρωσόφωνων μαθητών που ζουν στην Ελλάδα. Οι μαθητές καλούνται να ακούσουν το ηχητικό αρχείο της Ρωσικής πρότασης εκφωνημένο με τον Σωστό-Ρωσικό και τον Λάθος-Ελληνικό επιτονισμό και να αποφασίσουν ποιος είναι ο σωστός.

Εικ. 6. Παράδειγμα άσκησης στον επιτονισμό ερωτηματικών προτάσεων της Ρωσικής

3.3.2. Προφίλ και Περιοδικό

Στην κεντρική σελίδα του ΗΜΠ (Εικ. 4) ο χρήστης, εκτός από την «Έναρξη» έχει άλλες δύο επιλογές: το «Προφίλ» και το «Περιοδικό»

Το Προφίλ (Εικ. 7) δίνει στον μαθητή τη δυνατότητα: (α) να παρακολουθήσει τη συνολική προσπάθεια και την πρόοδό του στις δραστηριότητες και (β) να εμπλουτίσει το Portfolio του αποθηκεύοντας κάποιες από τις γραπτές εργασίες του αλλά και διάφορα κείμενα ή οπτικοακουστικό υλικό που τον εκφράζουν. Επίσης, στο Προφίλ δίνεται η δυνατότητα στον μαθητή να επικοινωνήσει με τον καθηγητή του αλλά και τους υπόλοιπους συμμαθητές του μέσω μίας φιλικής προς το χρήστη εφαρμογής ασύγχρονης επικοινωνίας. Τέλος, εδώ ο χρήστης ενημερώνεται για τον αριθμό των κλειδιών που έχει κερδίσει για την απελευθέρωση του Μάγου αλλά και για τα «μετάλλια» που λαμβάνει όταν επιτυγχάνει συγκεκριμένους στόχους. Για παράδειγμα, η καλύτερη επίδοση/σκορ ενός χρήστη στην έκθεση του δίνει το μετάλλιο του 'Αριστου συγγραφέα', μετάλλιο που μπορεί να χάσει αν κάποιος άλλος χρήστης επιτύχει περισσότερους πόντους σε αυτήν την κατηγορία.

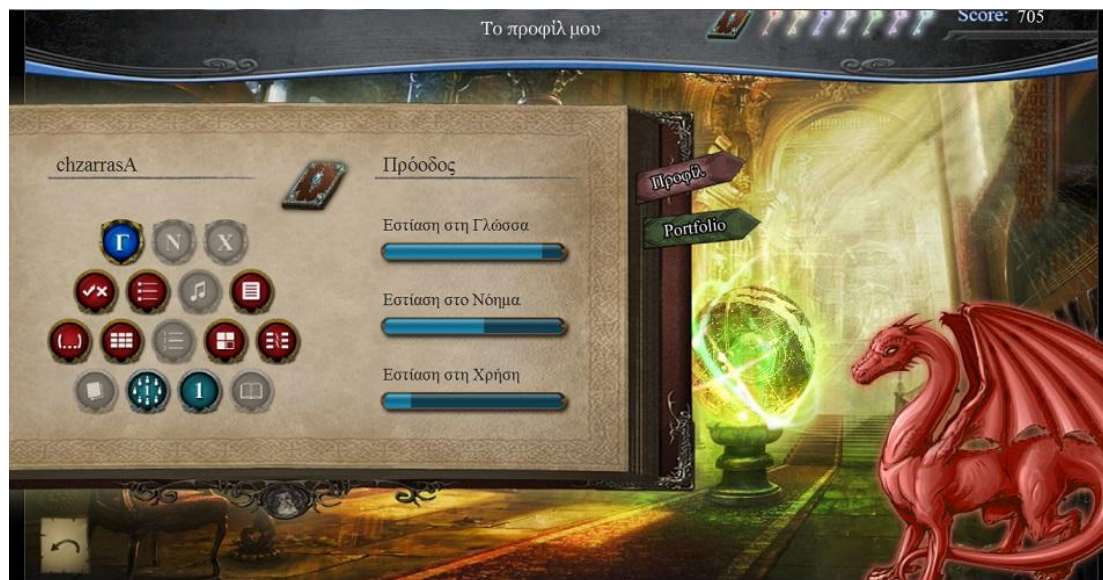
Αυτή η πρωτοποριακή λογική ανταγωνιστικού παιχνιδιού, την οποία η ομάδα εργασίας εμπνεύστηκε από τη σύγχρονη τάση στα computer games, παρέχει επιπλέον κίνητρο στους μαθητές για εμπλοκή στη διαδικασία μάθησης. Επιπλέον, σύμφωνα με τα αποτελέσματα ερευνών σε ηλεκτρονικά περιβάλλοντα μάθησης (Little 2004, Schwienhorst 2007), η παρακολούθηση της εξέλιξης από τον ίδιο τον μαθητή (self monitoring) και η δημιουργία portfolio με τις ατομικές του εργασίες δρουν θετικά στη διαδικασία εκμάθησης της γλώσσας, καθώς τον βοηθούν να αυτοαξιολογείται και να ορίζει ο ίδιος τους προσωπικούς του στόχους μέσα στα πλαίσια της αυτορρυθμιζόμενης μάθησης.

Το Περιοδικό αποτελεί και αυτό επικουρική εφαρμογή. Εδώ ο καθηγητής μπορεί να δημοσιεύει εργασίες των μαθητών του αφού τις επιλέξει από το Portfolio τους. Η

δυνατότητα αυτή προσδίδει αυθεντικότητα στη διαδικασία παραγωγής λόγου και ενισχύει τα κίνητρα για εμπλοκή των μαθητών στη διαδικασία μάθησης, μιας και γίνονται οι ίδιοι δημιουργοί και χρήστες των σελίδων τους.

Εικ. 7. Το προφίλ του μαθητή

4. Τεχνική υλοποίηση

4.1. Τεχνικά χαρακτηριστικά

Καινοτόμο χαρακτηριστικό του ΗΜΠ είναι η φιλικότητα προς τον χρήστη. Το γραφικό περιβάλλον, η δημιουργία υποστηρικτικών εργαλείων και χαρακτήρων-βοηθών, όπως και η ενσωμάτωση ορισμένων ειδικών λειτουργιών (π.χ. ταυτόχρονη παρουσίαση κειμένου και λεξιλογίου) καθιστούν το ΗΜΠ ιδιαίτερα προσιτό στον χρήστη.

Ως προς τις τεχνικές προδιαγραφές, το ΗΜΠ χρησιμοποιεί λογισμικό ανοιχτού κώδικα (Java – Java FX2). Όλα τα δεδομένα αποθηκεύονται και ανακτώνται από μια online βάση δεδομένων, ενώ ένας μηχανισμός επικαιροποίησης μεταφορτώνει κάθε φορά την πιο πρόσφατη έκδοση της εφαρμογής.

Η καινοτομία του ΗΜΠ έγκειται επίσης στο ότι είναι επεκτάσιμο. Νέες ασκήσεις και κείμενα μπορούν να προστεθούν ανά πάσα στιγμή από τον διαχειριστή, και να ενσωματωθούν άμεσα και απρόσκοπτα στην πλατφόρμα. Επιπλέον, το περιβάλλον μπορεί εύκολα να αξιοποιηθεί για τη διδασκαλία/εκμάθηση και άλλων γλωσσών, με ελάχιστες μόνο παρεμβάσεις.

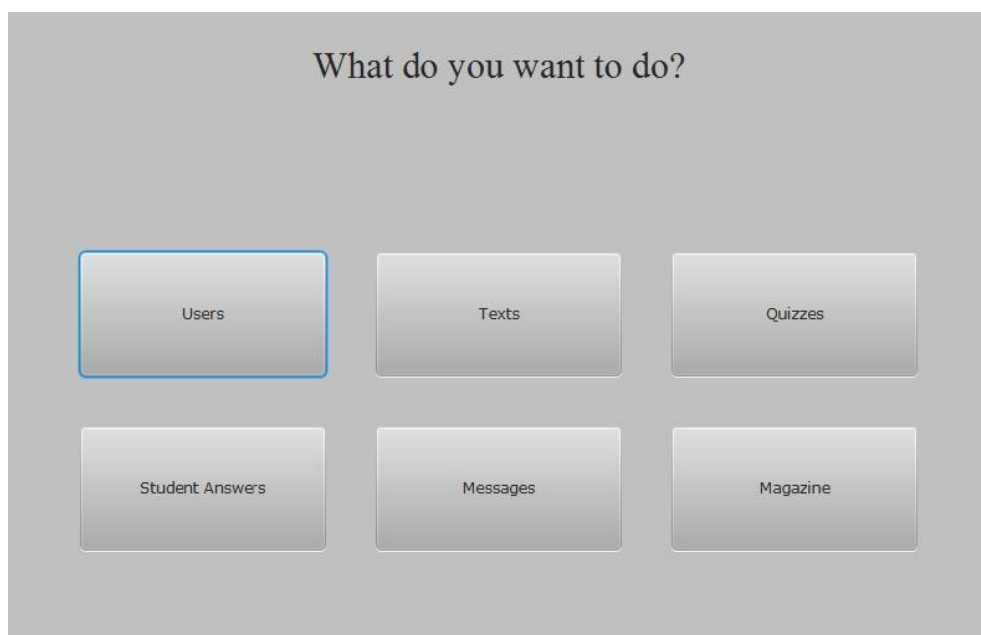
4.2. Κατηγορίες εφαρμογών

«Τα 7 Κλειδιά του Δράκου» περιλαμβάνουν τρεις επιμέρους κατηγορίες εύχρηστων εφαρμογών:

- 1| την πλατφόρμα του χρήστη, η οποία περιέχει τα κείμενα και τις ασκήσεις,
- 2| την πλατφόρμα του εκπαιδευτικού (Εικ. 8), η οποία περιλαμβάνει:
  - τη δημιουργία νέου λογαριασμού για τους χρήστες,

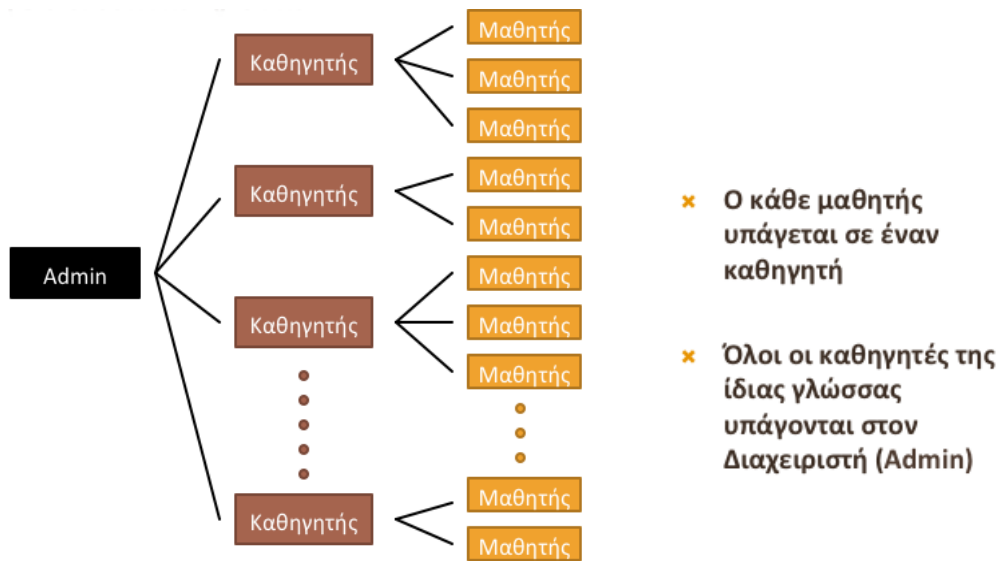
- την εποπτεία της επίδοσης του/της μαθητή/-τριας στις ασκήσεις κλειστού τύπου,
  - τη διόρθωση εκθέσεων,
  - την ανάρτηση επιλεγμένων εργασιών των μαθητών/-τριών στο ηλ.περιοδικό,
  - την επικοινωνία με τους/τις μαθητές/-τριες μέσω ηλ.μηνυμάτων.
- 3| την πλατφόρμα του διαχειριστή, που αφορά:
- δημιουργία λογαριασμών για τους εκπαιδευτικούς,
  - διόρθωση/τροποποίηση κειμένων και ασκήσεων,
  - προσθήκη νέου υλικού,
  - επικοινωνία μεταξύ διαχειριστή και εκπαιδευτικών,
  - ανάρτηση ανακοινώσεων.

Εικ. 8. Η πλατφόρμα του εκπαιδευτικού

Η ιεραρχική δομή με βάση την οποία διαρθρώνονται οι παραπάνω τρεις τύποι εφαρμογών περιγράφεται σχηματικά στην Εικ. 9:

Εικ. 9. Ιεραρχική δομή εφαρμογών μαθητή-εκπαιδευτικού-διαχειριστή

5. Υλικό που χρησιμοποιήθηκε

Το υλικό κατασκευάστηκε εξολοκλήρου από την ομάδα εργασίας. Κάποια από τα κείμενα είναι εμπνευσμένα από παραδοσιακές ιστορίες της κάθε γλώσσας, αλλά σε κάθε περίπτωση είναι προσαρμοσμένα στο εκάστοτε γλωσσικό επίπεδο. Τα γραφικά, τα βίντεο και τα ηχητικά αρχεία είναι επίσης κατασκευασμένα από την ομάδα εργασίας.

6. Επιλογικά

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, βασικός στόχος του ΗΜΠ είναι να ενισχύσει τη διδασκαλία της μητρικής γλώσσας των αλλοδαπών και παλινοστούτων μαθητών/-τριών που φοιτούν στα ελληνικά σχολεία με απώτερο σκοπό την ενδυνάμωση της πολιτιστικής τους ταυτότητας και της γνωστικής τους προόδου. Η απώλεια της μητρικής γλώσσας αφαιρεί τη δυνατότητα να ενδυναμώσουν την εικόνα τους για τον κόσμο και τους αποξενώνει από τα κοινωνικά δίκτυα της εθνικής τους κοινότητας. Επομένως, το ΗΜΠ απευθύνεται σε κοινωνικά ευάλωτες ομάδες με στόχο την ένταξή τους στον κοινωνικό ιστό. Τα σημαντικότερα αποτελέσματα που αναμένονται από την εφαρμογή του ΗΜΠ είναι: (α) να βοηθήσει τον (δυνάμει) δίγλωσσο μαθητή να καλλιεργήσει τη γλώσσα καταγωγής του χωρίς να βρίσκεται ο ίδιος απαραίτητα σε χώρο διδασκαλίας της γλώσσας και χωρίς να επιβαρύνεται οικονομικά η οικογένειά του, (β) να εμπλουτιστεί με επιπλέον καινοτόμα στοιχεία και γλώσσες.

Έχει υποστηριχθεί (Chapelle 2001, Beatty 2003, Hubbard 2009) ότι τα πολυμέσα ως διδακτικά εργαλεία βοηθούν σημαντικά στη δημιουργία ενός ποιοτικότερου περιβάλλοντος γλωσσικής εκμάθησης και ενισχύουν τους/τις μαθητές/-τριες στην ανάπτυξη θετικών προσδοκιών και ισχυρών κινήτρων γι' αυτήν. Ειδικότερα, το ΗΜΠ:

- Απευθύνεται σε αλβανόφωνους/ρωσόφωνους πληθυσμούς ανά τον κόσμο και μπορεί εύκολα να προσαρμοστεί στις ιδιαίτερες γλωσσικές τους ανάγκες (π.χ. εκμάθηση Αλβανικής σε παιδιά με βασική γλώσσα τη Γερμανική).

- Καθώς το λογισμικό μπορεί να προσαρμοστεί σε οποιαδήποτε άλλη γλώσσα, ιδιαίτερα αυτές που είναι λιγότερο διαδεδομένες, αποτελεί ένα παράδειγμα καλής πρακτικής που μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη επαφών πέρα από τα εθνικά σύνορα και να συνεισφέρει στη βελτίωση των γλωσσικών δεξιοτήτων για την κατανόηση άλλων πολιτισμών.

Βιβλιογραφία

- Beatty, Ken. 2003. *Teaching and researching computer-assisted language learning*. New York: Longman.
- Cope, Bill & Mary Kalantzis (Eds.). 2000. *Multiliteracies – Literacy learning and the design of social futures*. London / New York: Routledge.
- Chapelle, Carol. 2001. *Computer applications in second language acquisition: Foundations for teaching, testing and research*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Cummins, Jim. 2001. *Negotiating identities: Education for empowerment in a diverse society* (2nd ed.). Los Angeles: California Association for Bilingual Education.
- Egan, Kieran. 1992. *Imagination in teaching and learning: The Middle School years*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Hubbard, Phil (Ed.). 2009. *Computer-assisted language learning, Volume 1: Foundations of CALL*. Critical Concepts in Linguistics Series. New York: Routledge.
- Κούρτη-Καζούλλη, Βασιλεία. 2012. Σχεδιασμός πολυμεσικών περιβάλλοντων για τη διδασκαλία της Αλβανικής και της Ρωσικής ως μητρικής γλώσσας. *Πρακτικά 1ου Διεθνούς Συνεδρίου «Σταυροδρόμι Γλωσσών και Πολιτισμών: μαθαίνοντας εκτός σχολείου»*, Τσοκαλίδου, Ρούλα, Σούλα Μητακίδου & Γιώργος Ανδρουλάκης (επιμ.). Θεσσαλονίκη: Παιδαγωγική Σχολή Α.Π.Θ. & Πολύδρομο.
- Krashen, Stephen D. 1982. *Principles and practice in second language acquisition*. Oxford: Pergamon.
- Little, David. 2004. Autonomy and autonomous learners. *Routledge encyclopedia of language teaching and learning*, Byram, Michael (Ed.), 69-72. London: Routledge.
- Schwienhorst, Klaus. 2007. *Learner autonomy and CALL environments*. London: Routledge.
- Σκούρτου, Ελένη. 2011. *Διγλωσσία και μάθηση*. Αθήνα: Gutenberg.
- Vygotsky, Lev S. 1978. *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cole, Michael, Vera John-Steiner, Sylvia Scribner & Ellen Souberman (Eds.). Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Vygotsky, Lev. S. 1962. *Thought and language*. Cambridge, MA: MIT Press.